

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Cilt 6 | Sayı 2

Sayfa: 579-597

**Kocaeli University
Journal of Education**

E-ISSN: 2636-8846

2023 | Volume 6 | Issue 2

Page: 579-597

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri
ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin
duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

The moderating role of mothers' emotion regulation
difficulties in the relationship between emotion
regulation skills and play behaviors of preschool
children

Selin KARAMAN, <https://orcid.org/0000-0003-3192-3054>

Sinop Üniversitesi, Ayancık Meslek Yüksekokulu, skaraman@sinop.edu.tr

Menekşe BOZ, <https://orcid.org/0000-0002-6218-105X>

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mboz@hacettepe.edu.tr

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi

19 Temmuz 2022

Düzeltilme Tarihi

26 Kasım 2023

Kabul Tarihi

27 Kasım 2023

Önerilen Atıf

Recommended Citation

Karaman, S., & Boz, M. (2023). Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(2), 579-597. <http://doi.org/10.33400/kuje.1329933>

ÖZ

Duygu düzenleme becerileri, çocukların oyun davranışlarında önemli bir yere sahiptir. Annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi çocukların duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasına ve alanyazının zenginleşmesine katkı sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolünü incelemektir. Araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye genelindeki 48-72 aylık çocuklar ve anneleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 259 çocuk ve bu çocukların anneleri oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak; çocukların ve annelerin demografik bilgilerini elde etmek için "Kişisel Bilgi Formu", anneleri değerlendirmek için "Duygu Düzenleme Güçlükleri Ölçeği", çocukları değerlendirmek için "Duygu Düzenleme Ölçeği" ve "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" kullanılmıştır. Çocuklar için kullanılan ölçekler, okul öncesi öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan veriler, SPSS yazılımı kullanılarak nicel analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, tanımlayıcı (betimsel) istatistikler, çoklu doğrusal regresyon analizleri ve Hayes (Process) analizi 1. Model kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların duygu düzenleme ve akran oyun becerilerinin iyi düzeyde, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin ise düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Çocukların duygu düzenleme becerilerinin akran oyun becerilerini pozitif yönde ve anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir. Alt boyutlar değerlendirildiğinde; duygu düzenleme ölçeğinin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutunun, oyun etkileşimini negatif yönde, oyunun bozulması ve oyundan kopmayı pozitif yönde etkilediği; duygu düzenleme alt boyutunun, oyun etkileşimini pozitif yönde, oyunun bozulması ve oyundan kopmayı negatif yönde etkilediği belirlenmiştir. Duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolünün olmadığı tespit edilmiştir. Sonraki araştırmalarda, çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri arasındaki ilişkide demografik değişkenlerin düzenleyici etkisi incelenebilir.

Anahtar Sözcükler: duygu düzenleme becerileri, oyun davranışları, duygu düzenleme güçlüğü

ABSTRACT

Emotion regulation skills have an important place in children's play behaviors. Examining the moderating role of mothers' emotion regulation difficulties will contribute to a better understanding of the relationship between children's emotion regulation skills and play behaviors and enrich the literature. The purpose of this study is to examine the moderating role of mothers' emotion regulation difficulties in the relationship between emotion regulation skills and play behaviours of 48-72 month old children. Correlational screening model was used in the study. The population of the study consisted of children aged 48-72 months and their mothers in Turkey. The sample of the study consisted of 259 children and their mothers selected by random sampling method. As data collection tools; "Personal Information Form" was used to obtain demographic information of children and mothers, "Difficulties in Emotion Regulation Scale" was used to evaluate mothers, "Emotion Regulation Scale" and "Penn Interactive Peer Play Scale" were used to evaluate children. The scales used for children were completed by preschool teachers. The data collected within the scope of the research were evaluated by quantitative analysis methods using SPSS software. In the analysis of the data, descriptive statistics, multiple linear regression analyses and Hayes (Process) analysis model 1 were used. As a result of the study, it was found that children's emotion regulation and peer play skills were at a good level, and mothers' emotion regulation difficulties were at a low level. As a result of the study, it was found that children's emotion regulation skills predicted their peer play skills positively and significantly. When the sub-dimensions were evaluated, it was determined that the variability/negativity sub-dimension of the emotion regulation scale affected play interaction negatively, play disruption and play disconnection positively; the emotion regulation sub-dimension affected play interaction positively, play disruption and play disconnection negatively. It was determined that mothers' emotion regulation difficulties did not have a moderating role in the relationship between emotion regulation skills and play behaviors. In subsequent studies, the moderating effect of demographic variables on the relationship between children's emotion regulation and play skills can be examined.

Keywords: emotion regulation skills, play behaviors, emotion regulation difficulties

GİRİŞ

Problem çözme, karar verme, ilişki yönetimi, stres yönetimi gibi beceriler, bireyin hayatında olumlu etkileri olan ve iyi olma durumunu yükselten becerilerdir. Bunlardan biri olan duygu düzenleme becerisi, kişinin duygularını tanımasını, ifade etmesini ve yönetmesini sağlayan bir beceridir. Herhangi bir uyarıcıyla karşılaşılma durumunda, bireyin duygularını kontrol altına alıp davranışlarını duruma uygun bir şekilde geliştirmesine duygu düzenleme denilmektedir (Cingöz, 2018). Duygu düzenleme becerileri kapsamında; olumsuz ve olumlu duyguların hedeflenmesi, duygusal uyarılma düzeyinin ihtiyaç durumuna göre azaltılması veya artırılması bulunmaktadır. Burada önemli olan, duyguların değerini dönüştürmek yerine (öfkenin mutluluğa dönüştürülmesi gibi) hissedilen duygunun süresinin, yoğunluğunun ve hızının değiştirilmesidir (Thompson & Meyer, 2007). Yaşla beraber gelişen duygu düzenleme becerisinin, çocukların sosyal uyum sürecinde önemli bir rolü bulunmaktadır (Stifter & Augustine, 2019). Duygu düzenlemedeki yetersizlik çocukta davranış problemlerine, akran ilişkilerinde başarısızlığa, sosyal ilişkilerde güçlüğe neden olurken (Calkins & Hill, 2007; Fabes & Eisenberg, 1992) yeterli duygu düzenleme becerisine sahip çocuklar daha iyi sosyal beceriler sergilemekte ve akranları tarafından daha fazla kabul görmektedir (Fabes vd., 1999). Bu bağlamda, duygu düzenleme becerileri erken çocukluk yıllarında geliştirilmesi gereken önemli bir beceri olarak görülmektedir (Yılmaz, 2020). Yapılan araştırmalar duygu düzenleme becerilerinin, çocukların sosyal duygusal becerileri (Eisenberg vd., 2010), sosyal yeterlilikleri (Hamaidi vd., 2021), okula uyum süreçleri (Bailey vd., 2016), akran ilişkileri (Kim & Cicchetti, 2010) ve oyun etkileşimleri (Koçyiğit vd., 2015; Yurdakul vd., 2021) arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Çocukların sosyo-duygusal becerilerinin gelişiminde oyun, bakış açısı alma, duygusal anlayış ve duygu düzenleme becerisi gerektirmesinden ötürü etkili bir araçtır. Ayrıca oyun, çocuklara sosyo-duygusal becerilerini pratik yaparak geliştirebilecekleri güvenli bir ortam sağlar. Çocukların akranları ile oyun arkadaşı olabilmeleri ve oyunu sürdürebilmeleri için duygu düzenleme becerisine sahip olmaları beklenir. Çocukların oyun sırasında kendilerine verilen rolü beğenmemelerine rağmen bu rolü üstlenip rolde kalmaları duygularını düzenleyebildiklerinin bir göstergesidir. Bu, oyun etkileşiminin devam edebilmesi için gerekli bir beceridir (Denham, 1998, aktaran Ashiabi, 2007). Bu anlamda, duygu düzenleme becerileri, çocukların oyun davranışları için hayati bir öneme sahiptir (Rothbart & Sheese, 2015).

Örneğin, rol yapma oyunu sayesinde çocuklar problemlerini çözerek ve başkalarının ihtiyaçlarına karşı duyarlılık geliştirerek kendilerini ve başkalarını daha iyi anlayabilirler. Ayrıca oyun sırasında çocuklar farklı duyguları deneyimler; stresli, öfkeli veya üzgün hissedebilirler. Oyun bu duygularla nasıl baş edeceklerini, nasıl yöneteceklerini deneyimleyebilecekleri bir ortam sunar. Benzer şekilde sosyo-dramatik oyun, çocukların işbirliği içerisinde hareket etmelerine, birbirleriyle daha etkili iletişim kurmalarına ve akranlarıyla yaşadıkları çatışmaları etkileşimli bir şekilde çözmelerine olanak sağlar (Ashiabi, 2007). Bu ilişkiyi ele alan bir araştırmada, duygu ve davranışlarını daha fazla kontrol edebilen çocukların oyun etkileşimlerinin daha yüksek olduğu, oyunu bozma ve oyundan kopma davranışlarının ise daha düşük olduğu saptanmıştır (Özdemir & Budak, 2019). Buna ek olarak kaygı ve saldırganlık düzeyleri azalan çocukların, oyun becerilerinin arttığı tespit edilmiştir (Eisenberg vd., 2004). Aksoy ve Yaralı (2017) çocukların olumlu duyguları ile oyun davranışları arasında paralel bir ilişki olduğunu; Cohen ve Mendez (2009) duygu düzenleme becerilerinde problem yaşayan çocukların akranlarıyla etkileşimli oyun oynamada sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Bu anlamda oyunun başka insanların duygularını anlama, yüksek duygu düzenleme ve duygusal yeterlilikle ilişkisi bulunmaktadır (Lindsey & Colwell, 2013). Ayrıca çocukların duygu düzenlemeyi sosyal bir sürecin parçası olarak öğrendikleri göz önüne alındığında, oyuna katılmak ve sürdürebilmek için gerekli duygu düzenleme becerisine sahip olmayan çocuklar daha dezavantajlı durumdadır (Galyer & Evans, 2001).

Çocuklar, duyguları ve duyguların sosyal bağlamda nasıl düzenleneceğini çevrelerini gözlemleyerek öğrenirler. Çocuğun ilk çevresi ailesidir ve özellikle annenin, çocukların duygu

düzenleme becerileri üzerindeki etkisi çok büyüktür (Chen, 2015). Annelerin, çocuklarının yanında olmaları, ihtiyaçlarını karşılamaları, strese girdiklerinde ve tehdit altında hissettiklerinde gerekli desteği sunmaları, çocukların rahatlamalarını ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlar. Bu destek sayesinde çocuklar olumlu duygusal deneyimlerini anneleriyle paylaşabilirler (Sroufe, 2000). Çocuklar, ebeveynlerinin davranışlarını, sözlerini ve tepkilerini gözlemleyerek öğrenirler. Bu gözleme duygular da dahildir. Çocuk, duygularını ifade etme ve kontrol altına alma becerisini; ebeveynlerini gözlemleyerek, taklit ederek yani kısaca onları model alarak kazanır. Ayrıca ebeveynlerin, duyguları anlama ve ifade etme konusunda ihtiyaç duyulan rehberliği yapmaları, bu becerilerin kazanımına yardımcı olur. Bu şekilde çocuk, duygularını daha iyi anlamayı ve kontrol etmeyi öğrenebilir.

Yapılan araştırmalarda; çocuğu cesaretlendirme, duygu ve sorun odaklı tepkiler verme gibi destekleyici duygu ebeveynlik davranışlarını sergileyen annelerin çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu (Moralen vd., 2014), anneleri daha az duygu düzenleme gücüne sahip olan çocukların daha üst düzeyde duygu düzenleme becerisi sergilediği (Yılmaz, 2020), çocukların duygu düzenleme becerilerinin annelerin duygu düzenleme güçlüklerinden etkilendiği (Firat, 2020) ortaya konulmuştur. Ayrıca riskli aile ortamında (düşük sosyoekonomik durum, yüksek aile stresi vb.) yaşayan çocukların annelerine, duygu düzenleme becerileri konusunda destek olduğunda, risk faktörlerinin etkisinin azalarak yerini çocukların duygu düzenleme becerilerindeki iyileşmeye bıraktığı tespit edilmiştir (Ellis vd., 2014). Alanda yapılan araştırmalara bağlı olarak bu çalışmada, annelerin duygu düzenlemede yaşadıkları güçlüklerin, çocukların duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide düzenleyici bir rolünün olduğu varsayılmıştır. Annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolünün incelenmesi, bu ilişkinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri arasındaki ilişkide anne düzenleme güçlüklerinin düzenleyici etkisi daha önceki araştırmalarda incelenmediği için alanda yapılan araştırmalara farklı bir boyut kazandırarak alanyazının zenginleşmesine katkı sağlayacağı ve alandaki önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacını; 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü olup olmadığının tespiti oluşturmaktadır. Araştırmanın hipotezleri ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- H1: Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri, oyun davranışlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır.
- H2: Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü bulunmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada birden fazla değişken arasındaki ilişki incelendiği için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2016).

Katılımcı Bilgisi

Araştırmanın evrenini, Türkiye genelindeki 48-72 aylık çocuklar ve anneleri oluşturmaktadır. Araştırmada kartopu örnekleme yöntemi ile farklı bölgelerde çalışan okul öncesi öğretmenlerine ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin rastgele örnekleme yöntemi ile belirledikleri 259 çocuk ve bu çocukların anneleri araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşadıkları bölgelere ve illere göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Katılımcıların Yaşadıkları Bölgelere ve İllere Göre Dağılımı*

Değişken	n	%
Yaşadığı Bölge		
İç Anadolu	53	20.5
Marmara	50	19.3
Karadeniz	48	18.5
Ege	40	15.4
Akdeniz	35	13.5
Güney Doğu	23	8.9
Doğu Anadolu	10	3.9
Yaşadığı İl		
Ankara	37	14.3
Aydın	29	11.2
Ordu	25	9.7
Bursa	20	7.7
Sinop	20	7.7
Eskişehir	16	6.2
Tekirdağ	16	6.2
Antalya	14	5.4
İstanbul	14	5.4
Urfa	14	5.4
Denizli	11	4.2
Mersin	11	4.2
Hatay	10	3.9
Mardin	9	3.5
Erzurum	5	1.9
Muş	5	1.9
Samsun	3	1.2
Toplam	259	100

Tablo 1’de gösterildiği üzere, Türkiye’nin 7 farklı bölgesindeki toplam 17 ilden katılım sağlanmıştır. En fazla katılımın olduğu bölgeler sırasıyla İç Anadolu (%20.5), Marmara (%19.3) ve Karadeniz (%18.5) bölgeleri olurken, en fazla katılımın olduğu iller sırasıyla Ankara (%14.3), Aydın (%11.2) ve Ordu (%9.7) olmuştur. Çocukların ve annelerin demografik özellikleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2’ye göre çocukların cinsiyeti açısından dengeli bir dağılım bulunmaktadır. Çocukların %50.2’si erkek ve %49.8’i kızdır. Çocuklar arasında en yaygın yaş grubu %56.4 ile 5 yaş grubu olmuştur ancak çocukların %22’si 6 yaş grubunda, %21.6’sı 4 yaş grubunda yer almıştır. Okula devam süresi bakımından, çocukların %50.2’sinin 1-12 ay arasında okula devam ettiği tespit edilmiştir. Kardeş sayısı incelendiğinde; çocukların %52.5’inin 1 kardeşe, %22’sinin 2 kardeşe, %6.6’sının 3 kardeşe, %5.4’ünün 4 kardeş veya daha fazlasına sahip olduğu belirlenmiştir. Çocukların %13.5’inin ise kardeşi bulunmamaktadır.

Öte yandan annelerin yaşları incelendiğinde, en fazla annenin 30-34 yaş aralığında olduğu gözlenmiştir (%34.7). Bunun yanı sıra, %28.6’sı 35-39 yaş arasında, %20.1’i 25-29 yaş arasında ve %16.6’sı 40 yaş ve üzerinde yer almıştır. Öğrenim düzeyi bakımından annelerin çoğunluğunun lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu (%44.4) görülmüştür. Ancak lise (%27.4), ortaokul

(%13.5), yüksek lisans (%7.3), ilkokul (%6.2) ve ön lisans (%1.2) mezunu anneler de mevcuttur. Annelerin çalışma durumu incelendiğinde ise annelerin %59.8'inin çalışmadığı, çalışanların oranının %40.2 olduğu görülmüştür.

Tablo 2**Çocukların ve Annelerin Demografik Özellikleri**

Değişken	n	%	Değişken	n	%
Çocuğun Cinsiyeti			Annenin Yaşı		
Erkek	130	50.2	25-29 yaş	52	20.1
Kız	129	49.8	30-34 yaş	90	34.7
Çocuğun Yaşı			35-39 yaş	74	28.6
4 yaş	56	21.6	40 yaş ve üzeri	43	16.6
5 yaş	146	56.4	Annenin Öğrenim Düzeyi		
6 yaş	57	22.0	İlkokul	16	6.2
Çocuğun Okula Devam Süresi			Ortaokul	35	13.5
1-12 ay	130	50.2	Lise	71	27.4
13-24 ay	68	26.3	Ön Lisans	3	1.2
25-36 ay	17	6.6	Lisans	115	44.4
37 ay ve üzeri	44	17.0	Yüksek lisans	19	7.3
Çocuğun Kardeş Sayısı			Annenin Çalışma Durumu		
Kardeşi yok	35	13.5	Çalışmıyor	155	59.8
1 kardeş	136	52.5	Çalışıyor	104	40.2
2 kardeş	57	22.0			
3 kardeş	17	6.6			
4 kardeş ve üzeri	14	5.4			
Toplam				259	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; çocukların ve annelerin demografik bilgilerini elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu", annelerin duygu düzenleme güçlüklerini belirleyebilmek için "Duygu Düzenleme Güçlükleri Ölçeği-Kısa Form (DDGÖ-16)" (Yiğit & Guzey-Yiğit, 2019), çocukların duygu düzenleme becerilerini belirleyebilmek için "Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)" (Batum & Yagmurlu, 2007) ve çocukların oyun davranışlarını belirlemek için "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği-Öğretmen Formu (PEAOÖ-Ö)" (Ahmetoğlu vd., 2017) kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu'nda çocukların cinsiyeti, yaşı, okul öncesi eğitime devam etme süresi, kardeş sayısı, annelerin yaşı, öğrenim durumu ve çalışma durumu ile ilgili maddeler yer almaktadır.

Duygu düzenleme güçlükleri ölçeği-kısa form (DDGÖ-16)

Araştırmada annelerin duygu düzenleme güçlüklerini belirleyebilmek için DDGÖ-16 kullanılmıştır. 5'li likert ölçeği, Bjureberg ve diğerleri (2016) tarafından geliştirilmiş olup iç tutarlılık katsayısı .92, test tekrar test güvenilirliği .85'tir. Yiğit ve Guzey-Yiğit (2019), ölçeği Türkçe'ye uyarlamıştır. Ölçeğin yarı-test güvenilirlik değeri .88 ve rastgele bölünmüş iki bölümün Cronbach's Alpha değeri .86 ve .88'dir. Ölçeğin; açıklık, amaçlar, dürtü, stratejiler ve kabul etmeme alt boyutları bulunmaktadır. DDGÖ-16 ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .92 iken, açıklık boyutunun .84, amaçlar boyutunun .84, dürtü boyutunun .87, stratejiler boyutunun .87 ve kabul etmeme

Selin Karaman, Menekşe Boz

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

boyutunun .78'dir. Bu bulgular DDGÖ-16'nın geçerli, güvenilir ve Türk annelere uygun bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Duygu düzenleme ölçeği (DDÖ)

Araştırma kapsamında çocukların duygu düzenleme becerilerini belirleyebilmek için DDÖ kullanılmıştır. Ölçek, çocukların duygu düzenleme becerilerini belirleyebilmek için öğretmenler tarafından doldurulmuştur. "Duygu Düzenleme" ve "Değişkenlik-Olumsuzluk alt boyutları bulunan DDÖ'yü Shields ve Cicchetti (1997) geliştirmiş ve Batum ve Yagmurlu (2007) Türkçe'ye uyarlamıştır. 4'lü likert türündeki ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin olumsuzluk boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek duygu düzenleme problemlerini, duygu düzenleme boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek duygu düzenleme becerilerini belirtmektedir. Ölçeğin olumsuzluk boyutundaki 4., 5., 9. ve 11. madde, duygu düzenleme boyutundaki 16. ve 18. madde ters kodlanmaktadır. DDÖ'nin iç tutarlılık katsayısı .75'tir. Bu sonuçlara göre DDÖ araştırmalarda kullanılabilir Türk çocuklarına uygun güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıdır.

Penn etkileşimli akran oyun ölçeği-öğretmen formu (PEAOÖ-Ö)

Çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarını belirleyebilmek amacıyla PEAÖÖ-Ö öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Fantuzzo ve diğerleri (1998) tarafından geliştirilen PEAÖ-Ö'nün, Oyun Etkileşimi, Oyunun Bozulması ve Oyundan Kopma alt boyutları bulunmaktadır. 3 faktörlü yapıdan oluşan ölçeği Ahmetoğlu ve diğerleri (2017) Türkçe'ye uyarlamıştır. Ölçek, 4'lü likert türünde derecelendirme ölçeği olup 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin oyun etkileşimi boyutundan alınan yüksek puanlar oyun etkileşimi davranışının yüksek düzeyde sergilendiğini, oyunun bozulması boyutundan alınan yüksek puanlar oyunun bozulma davranışının yüksek düzeyde sergilendiğini, oyundan kopma boyutundan alınan yüksek puanlar oyundan kopma davranışının yüksek düzeyde sergilendiğini göstermektedir. Oyun Etkileşimi boyutunun iç tutarlılık katsayısı .85 iken, Oyunun Bozulması .89, Oyundan Kopma .81'dir.

Bu çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach Alpha güvenilirlik analizine başvurularak tekrar kontrol edilmiş ve Tablo 3'te verilen bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 3

Güvenirlilik Bulguları

	n	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği	259	23	0.873
Değişkenlik/Olumsuzluk	259	15	0.856
Duygu Düzenleme/Kontrol	259	8	0.743
Çocukların Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği	259	29	0.908
Oyun Etkileşimi	259	10	0.872
Oyunun Bozulması	259	10	0.863
Oyundan Kopma	259	9	0.834
Annelerin Duygu Düzenleme Güçlükleri Ölçeği	259	16	0.876
Açıklık	259	2	0.585
Amaçlar	259	3	0.713
Dürtü	259	3	0.676
Stratejiler	259	5	0.787
Kabul Etmeme	259	3	0.738

Tablo 3'te görüldüğü üzere DDÖ'nün güvenilirliği $\alpha=0.873$, PEAÖÖ-Ö'nün güvenilirliği $\alpha=0.908$ ve DDGÖ'nün güvenilirliği $\alpha=0.876$ olarak bulunmuştur. Buna göre DDÖ ve DDGÖ iyi düzeyde (0,70-

0.90), PEAÖÖ-Ö ise mükemmel düzeyde ($0.90 <$) güvenilir olarak değerlendirilmiştir (George & Mallery, 2003).

Ayrıca ölçeklerin alt boyutları incelendiğinde, DDÖ ve PEAÖÖ-Ö'nün alt boyutlarının tamamı iyi düzeyde güvenilir bulunmuştur. DDGÖ'nün alt boyutlarında ise amaçlar, stratejiler ve kabul etmeme alt boyutları iyi düzeyde, dürtü alt boyutu kabul edilebilir düzeyde (0.60-0.70), açıklık alt boyutu ise zayıf düzeyde (0.50-0.60) güvenilir bulunmuştur (George & Mallery, 2003).

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler, SPSS paket programı kullanılarak nicel analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Nicel analizlerde frekans ve yüzde analizi, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı (betimsel) istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri ile düzenleyicilik rolünün tespiti için Baron ve Kenny (1986) modeline uygun olarak Hayes (Process) analizi 1. model (Hayes, 2013) kullanılmıştır. Tüm analizler %95 güven aralığında ve $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Analizlere dahil edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğine, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek karar verilmiştir. George ve Mallery (2003) bu değerlerin ± 2.00 aralığında olmasını normal dağılım için kabul etmektedir. Ölçek puanlarına ait çarpıklık ve basık değerlerine Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

Ölçek Puanlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Puan	n	Çarpıklık		Basıklık	
		İstatistik	S. Hata	İstatistik	S. Hata
Çocukların Duygu Düzenleme Becerisi	259	-0.460	0.151	-0.004	0.302
Değişkenlik/Olumsuzluk	259	0.939	0.151	0.970	0.302
Duygu Düzenleme/Kontrol	259	-0.195	0.151	-0.500	0.302
Çocukların Akran Oyun Becerisi	259	-0.697	0.151	0.514	0.302
Oyun Etkileşimi	259	-0.315	0.151	-0.194	0.302
Oyunun Bozulması	259	1.430	0.151	1.675	0.302
Oyundan Kopma	259	1.200	0.151	1.713	0.302
Annelerin Duygu Düzenleme Güçlüğü	259	0.993	0.151	0.926	0.302
Açıklık	259	1.098	0.151	1.780	0.302
Amaçlar	259	0.807	0.151	0.477	0.302
Dürtü	259	0.994	0.151	0.483	0.302
Stratejiler	259	1.317	0.151	1.493	0.302
Kabul Etmeme	259	1.146	0.151	0.750	0.302

Tablo 4'te gösterildiği üzere, veriler normal dağılım gösterdiği için araştırmada parametrik yöntemler kullanılmıştır.

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Selin Karaman, Menekşe Boz

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

Araştırmada yer alan ölçekler, ölçeği geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alındıktan sonra kullanılmıştır. Öğretmenlere, sınıflarındaki çocuklar adına “Duygu Düzenleme Ölçeği” ve “Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği”ni doldurmada gönüllü olup olmadıklarına dair gönüllü katılım formu; annelere, öğretmenlerin çocuklar adına “Duygu Düzenleme Ölçeği” ve “Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği”ni doldurmaları konusunda gönüllü olup olmadıkları dair veli onam formları imzalatılmıştır. Ayrıca annelere, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği”ni doldurmada gönüllü olup olmadıklarına ilişkin gönüllü katılım formu imzalatılmıştır.

Araştırmada MEB’na bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarından veri toplayabilmek için MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü’nden (26.10.2023 tarihli ve 61981960 sayılı yazı) gerekli izinler alınmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.09.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 00002381143

BULGULAR

Ölçeklere Ait Tanımlayıcı Bulgular

Tablo 5’te, katılımcıların araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerden aldıkları puanlara ilişkin tanımlayıcı bulgular verilmiştir.

Tablo 5

Ölçeklere Ait Tanımlayıcı Bulgular

	n	Min.	Maks.	\bar{x}	s
Çocukların Duygu Düzenleme Becerisi	259	1.65	3.96	3.22	0.41
Duygu Düzenleme	259	1.75	4.00	3.08	0.50
Değişkenlik/Olumsuzluk	259	1.00	3.40	1.70	0.44
Çocukların Akran Oyun Becerisi	259	1.72	4.00	3.31	0.38
Oyun Etkileşimi	259	1.30	4.00	2.90	0.56
Oyundan Kopma	259	1.00	3.56	1.57	0.44
Oyunun Bozulması	259	1.00	2.80	1.39	0.42
Annelerin Duygu Düzenleme Güçlüğü	259	1.00	3.75	1.77	0.52
Amaçlar	259	1.00	5.00	2.25	0.79
Kabul Etmeme	259	1.00	4.33	1.76	0.78
Açıklık	259	1.00	4.00	1.73	0.66
Stratejiler	259	1.00	4.00	1.60	0.62
Dürtü	259	1.00	3.67	1.61	0.60

Tablo 5’e göre, araştırmaya dahil edilen çocukların duygu düzenleme becerisi puan ortalamaları 3.22 ± 0.41 , akran oyun becerisi puan ortalamaları 3.31 ± 0.38 ve annelerin duygu düzenleme güçlüğü puan ortalamaları 1.77 ± 0.52 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, çocukların duygu düzenleme ve akran oyun becerilerinin iyi düzeyde olduğu, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerinin Oyun Davranışlarını Yordama Durumu

Araştırmanın ilk hipotezinin test edilmesine yönelik olarak, çocukların duygu düzenleme becerilerinin oyun davranışlarını yordama durumunun değerlendirilmesi için regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6

Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerinin Oyun Davranışlarını Yordama Durumu

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p	VIF
		b	Std. Hata	β			
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.089	0.127		8.580	0.000	
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.688	0.039	0.739	17.609	0.000	-
F(1-257)=310,081; p=0,000; R ² =0,547.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	3.180	0.166		19.195	0.000	
	Değişkenlik/ Olumsuzluk	-0.417	0.042	-0.485	-9.835	0.000	1.381
	Duygu Düzenleme	0.272	0.037	0.359	7.282	0.000	1.381
F(2-256)=155,318; p=0,000; Adj. R ² =0,545; Durbin-Watson=1,831.							
Oyun Etkileşimi	(Sabit)	1.114	0.276		4.044	0.000	
	Değişkenlik/ Olumsuzluk	-0.151	0.071	-0.118	-2.140	0.033	1.381
	Duygu Düzenleme	0.662	0.062	0.589	10.667	0.000	1.381
F(2-256)=98,269; p=0,000; Adj. R ² =0,430; Durbin-Watson=2.048.							
Oyunun Bozulması	(Sabit)	-0.459	0.178		-2.582	0.010	
	Değişkenlik/ Olumsuzluk	0.799	0.046	0.841	17.539	0.000	1.381
	Duygu Düzenleme	-0.160	0.040	0.191	3.993	0.000	1.381
F(2-256)=172.596; p=0.000; Adj. R ² =0.571; Durbin-Watson=1.758.							
Oyundan Kopma	(Sabit)	2.056	0.239		8.593	0.000	
	Değişkenlik/ Olumsuzluk	0.289	0.061	0.286	4.723	0.000	1.381
	Duygu Düzenleme	-0.318	0.054	-0.358	-5.898	0.000	1.381
F(2-256)=59.614; p=0.000; Adj. R ² =0.318; Durbin-Watson=2.005.							

Tablo 6'da görüldüğü üzere; öncelikle çocukların duygu düzenleme becerileri, akran oyun becerilerini pozitif yönde (b=0.688) ve anlamlı olarak (p<0.05) yordamaktadır. Çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda akranları ile olumlu davranışlar içeren oyun becerileri de gelişmektedir. Akran oyun becerilerinin %54.7'sinin (R²=0.547) duygu düzenleme becerileri tarafından açıklandığı söylenebilir.

Değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme alt boyutlarının akran oyun becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, her iki alt boyutun da akran oyun becerilerini anlamlı olarak (p<0.05) yordadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenlik/olumsuzluk negatif yönde (b=-0.417), duygu düzenleme ise pozitif yönde (b=0.272) yordamaktadır. Çocukların değişkenlik/olumsuzluk içeren duygularının artması durumunda akranları ile olumlu davranışlar içeren oyun becerileri bundan

Selin Karaman, Menekşe Boz

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

olumsuz olarak etkilenmektedir. Duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda ise bu etki olumlu olmaktadır. Ayrıca kurulan model, oyun becerilerinin %54.5'ini ($R^2=0.545$) açıklamaktadır.

Değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme alt boyutlarının oyun etkileşimi alt boyutu üzerindeki etkisi incelendiğinde, her iki alt boyutun da oyun etkileşimini anlamlı olarak ($p<0.05$) yordadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenlik/olumsuzluk negatif yönde ($b=-0.151$), duygu düzenleme ise pozitif yönde ($b=0.662$) yordamaktadır. Çocukların değişkenlik/olumsuzluk içeren duyguların artması durumunda akranları ile olumlu davranışlar içeren oyun etkileşimleri bundan olumsuz olarak etkilenmektedir. Duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda ise etki olumlu olmaktadır. Ayrıca kurulan model, oyun etkileşiminin %43'ünü ($R^2=0.430$) açıklamaktadır.

Değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme alt boyutlarının oyunun bozulması alt boyutu üzerindeki etkisi incelendiğinde, her iki alt boyutun da oyunun bozulmasını anlamlı olarak ($p<0.05$) yordadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenlik/olumsuzluk pozitif yönde ($b=0.799$), duygu düzenleme ise negatif yönde ($b=-0.160$) yordamaktadır. Çocukların değişkenlik/olumsuzluk içeren duygularının artması durumunda oyunların bozulmasına yönelik davranışları da anlamlı olarak artış göstermektedir. Duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda ise bu davranışlar azalmaktadır. Ayrıca kurulan model, oyunun bozulmasının %57.1'ini ($R^2=0.571$) açıklamaktadır.

Değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme alt boyutlarının oyundan kopma alt boyutu üzerindeki etkisi incelendiğinde, her iki alt boyutun da oyundan kopmayı anlamlı olarak ($p<0.05$) yordadığı tespit edilmiştir. Ancak değişkenlik/olumsuzluk pozitif yönde ($b=0.289$), duygu düzenleme ise negatif yönde ($b=-0.318$) yordamaktadır. Çocukların değişkenlik/olumsuzluk içeren duyguların artması durumunda oyundan kopmaya yönelik davranışları da anlamlı olarak artış göstermektedir. Duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda ise bu davranışlar azalmaktadır. Ayrıca kurulan model, oyunun bozulmasının %31.8'ini ($R^2=0.318$) açıklamaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak, okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri oyun davranışlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır H1 hipotezi doğrulanmıştır.

Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Oyun Davranışları Arasındaki İlişkide Annelerin Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Düzenleyici Rolü

Araştırmanın ikinci hipotezinin test edilmesine yönelik olarak, düzenleyicilik rolünün tespiti için yapılan regresyon analizleri sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7'de görülebileceği üzere, duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici (moderatör) rolü olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Ayrıca ölçeğin; açıklık, amaçlar, dürtü, stratejiler ve kabul etmeme alt boyutlarının da düzenleyici rolü bulunmamaktadır ($p>0.05$). Çünkü bir değişkenin (M) düzenleyici değişken olabilmesi için, bağımsız değişken (X) ile çarpılması sonucu üretilen etkileşim teriminin (XM) bağımlı değişkeni anlamlı olarak yordaması ve gücünü veya yönünü değiştirmesi gerekmektedir (Baron & Kenny, 1986). Dolayısıyla, duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin ve alt boyutlarının düzenleyici rolü olmadığına karar verilmiştir.

Bu bulgulara dayalı olarak, okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü bulunmaktadır H2 hipotezi doğrulanmamıştır.

Tablo 7

Çocukların Duygu Düzenleme Becerileri ile Oyun Davranışları Arasındaki İlişkide Annelerin Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Düzenleyici Rolü

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	b	Std. Hata	t	p	%95 GA	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.700	0.425	3.995	0.000	0.862	2.538
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.534	0.131	4.067	0.000	0.275	0.793
	Duygu Düzenleme Güçlüğü	-0.327	0.224	-1.458	0.146	-0.769	0.115
	Etkileşim Terimi	0.082	0.070	1.176	0.241	-0.055	0.219
F(3-255)=106.982; p=0.000; R ² =0.557.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.712	0.376	4.553	0.000	0.972	2.453
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.497	0.117	4.244	0.000	0.266	0.728
	Açıklık	-0.368	0.209	-1.759	0.080	-0.780	0.044
	Etkileşim Terimi	0.113	0.065	1.732	0.084	-0.015	0.242
F(3-255)=104.844; p=0.000; R ² =0.552.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	0.981	0.393	2.495	0.013	0.207	1.755
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.742	0.119	6.211	0.000	0.507	0.977
	Amaçlar	0.045	0.165	0.271	0.787	-0.279	0.369
	Etkileşim Terimi	-0.023	0.050	-0.454	0.650	-0.121	0.075
F(3-255)=104.288; p=0.000; R ² =0.551.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.286	0.341	3.772	0.000	0.615	1.958
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.633	0.106	5.966	0.000	0.424	0.842
	Dürtü	-0.116	0.193	-0.602	0.548	-0.495	0.264
	Etkileşim Terimi	0.033	0.061	0.534	0.594	-0.087	0.152
F(3-255)=102.968; p=0.000; R ² =0.548.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.827	0.346	5.272	0.000	1.144	2.509
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.494	0.106	4.658	0.000	0.285	0.703
	Stratejiler	-0.410	0.188	-2.179	0.030	-0.781	-0.040
	Etkileşim Terimi	0.106	0.058	1.821	0.070	-0.009	0.221
F(3-255)=110.608; p=0.000; R ² =0.565.							
Akran Oyun Becerisi	(Sabit)	1.636	0.323	5.058	0.000	0.999	2.273
	Duygu Düzenleme Becerisi	0.540	0.100	5.421	0.000	0.344	0.736
	Kabul Etmeme	-0.304	0.169	-1.799	0.073	-0.638	0.029
	Etkileşim Terimi	0.083	0.052	1.577	0.116	-0.021	0.186
F(3-255)=107.171; p=0.000; R ² =0.558.							

Selin Karaman, Menekşe Boz

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

TARTIŞMA ve SONUÇ

48-72 aylık çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri arasındaki ilişkide, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolünün olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmaya, 259 anne ve çocuk katılım sağlamıştır. Türkiye'nin farklı bölgelerindeki 17 ilden elde edilen veriler, çocukların duygu düzenleme ve akran oyun becerilerinin iyi düzeyde, annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin ise düşük düzeyde olduğu göstermektedir.

Çocukların duygu düzenleme becerilerinin oyun davranışlarını yordama durumu incelendiğinde, çocukların duygu düzenleme becerilerinin akran oyun becerilerini pozitif ve anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir. Diğer bir deyişle çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişmesi durumunda, akranları ile olumlu davranışlar içeren oyun becerileri de gelişmektedir. Çocukların çeşitli duygusal yeterliliklere sahip olmaları oyun ortamındaki sosyal etkileşimlerini başarılı bir şekilde yürütmelerini sağlar (Denham & Burton, 2003, aktaran Yurdakul vd., 2021). Duygu ifadelerinin uygun gösterimi duygusal yeterliliğin temelini oluşturur. Sosyal ortamdaki olumlu duyguların paylaşımı sosyal etkileşimi kolaylaştırırken, olumsuz duyguların uygunsuz gösterimi sosyal etkileşimde sorunlar yaratmaktadır. Örneğin öfkesini; vurma, ısırma ve tekmeleme gibi davranışlarla gösteren çocuk arkadaşları tarafından dışlanırken, gülümseyen ve pozitif beden dili kullanan çocuk ise akranları tarafından oyuna daha kolay kabul edilmektedir (Denham vd., 2003). Bu anlamda çocukların sosyal oyun davranışlarında duygu düzenleme becerilerinin kritik rolü olduğu ve çocukların sosyal oyunlara girebilmeleri ve bu oyunu sürdürebilmeleri için duygu düzenleme becerilerine sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, duygu düzenleme becerisi yüksek olan çocukların oyun becerilerinin yüksek olduğunu gösteren pek çok araştırma bulgusu ile tutarlılık göstermektedir (Aksoy & Yaralı, 2017; Cohen & Mendez, 2009; Galyer & Evans, 2001; Hamamcı & Balaban-Dagal, 2022; Hoffman & Ross, 2012; Koçyiğit vd., 2015; Lindsey & Colwell, 2013; Özdemir & Budak, 2019; Yurdakul vd., 2021). Duygu düzenleme becerisi, oyun etkileşimini (Yurdakul vd., 2021), tek başına ve sosyal oyunu (Hamamcı & Balaban-Dagal, 2022) etkilemekle beraber çocukların rol yapma ve fiziksel oyunları ile pozitif ilişkilidir (Lindsey & Colwell, 2013). Galyer ve Evans (2001) duygu düzenleme becerisi yüksek olan çocukların daha fazla ve daha uzun süre -miş gibi oyun oynadıklarını tespit etmiştir. Yapılan korelasyonel bir araştırmada, daha yüksek düzeyde duygu düzenleme becerisine sahip olan çocukların daha gelişmiş -miş gibi oyun davranışları gösterdiği bulunmuştur (Hoffman & Ross, 2012). Okul öncesi çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada duygu ve davranışlarını daha fazla kontrol edebilen çocukların, oyun etkileşimlerinin daha yüksek düzeyde, oyunu bozma ve oyundan kopma davranışlarının ise daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir (Özdemir & Budak, 2019). Aksoy ve Yaralı (2017) olumlu duygu ve davranışlarını daha fazla gösterebilen çocukların oyun becerilerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Olumlu akran oyun davranışları, duyguların tanınması, dışa vurumu ve kontrolü ile ilişkili olup duyguların uygunsuz ifadesi olumsuz akran etkileşimine neden olabilir (Cohen & Mendez, 2009). Öfke ve sıkıntı patlamalarının yaşanmasında olduğu gibi duygu düzenleme sürecindeki başarısızlıklar çocukların sosyal etkileşimlerini de engelleyebilir (Bridges & Grolnick, 1995). Örneğin, Cohen ve Mendez (2009) okul öncesi çocukların akran oyun davranışlarının okul yılı boyunca istikrarı ile sosyal yeterlilik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada özellikle sonbaharda yıkıcı ve kopuk oyun davranışlarını yüksek seviyede sergileyen çocukların, sonbahardan ilkbahara kadar akran oyun yeterliliğinde iyileşme gösterme olasılıklarının daha düşük olduğu ortaya konulmuştur. Bu durumun sene başında yüksek saldırganlık seviyesine sahip olan çocukların, işbirlikçi oyun arkadaşlarını tercih eden akranları tarafından hızla reddedilmesinden kaynaklı olabileceği belirtilerek duygu düzensizliğinin çocukların oyun davranışlarındaki kilit rolüne vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde Koçyiğit ve diğerleri (2015) tarafından duygu düzenleme ve oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, çocukların olaylar karşısındaki değişken ve olumsuz duyguları azaldıkça oyun becerilerinin artış gösterdiği belirlenmiştir. Mevcut araştırma sonuçları duygu düzenlemenin çocuğun sosyal oyun davranışı üzerindeki katkısını ortaya koymaktadır.

Selin Karaman, Menekşe Boz

Okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici rolü

Ebeveynlerin ve özellikle annelerin erken çocukluk dönemindeki çocukların duygu düzenleme gelişiminde önemli rolü bulunmaktadır (Morelen vd., 2014; Thompson & Meyer, 2007). Ebeveynler, model olarak, özel uygulamalar yaparak (duygu koçluğu, duygulara tepki verme) ve sundukları duygusal iklimle (ebeveynlik tarzı, bağlanma ilişkisi) çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişimine katkıda bulunurlar (Morris vd., 2007). Ayrıca ebeveynlerin duygu düzenlemede yaşadıkları problemler, çocukların duygu düzenleme becerilerini olumsuz etkilemektedir (Kim vd., 2009).

Çocukların duygu düzenleme becerilerinde kilit role sahip annelerle yürütülen bir dizi araştırma, çocukların ve annelerin duygu düzenleme becerileri arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır. 48-72 aylık 491 çocuk ve annenin yer aldığı çalışmada, annelerin duygu düzenleme güçlükleri ile çocuklarının duygu düzenleme becerileri arasında orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Duygu düzenlemede güçlük yaşayan annelerin çocukları da duygu düzenlemede problem yaşamaktadır (Fırat, 2020). Duygu düzenleme becerilerindeki anne çocuk ilişkisini ele alan bir başka çalışmada, anneler ve çocukların duygu düzenleme becerileri arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Annelerin duygu düzenlemedeki yetkinlikleri çocukların duygu düzenleme becerilerini doğrudan etkilemektedir (Yılmaz, 2020). Benzer şekilde, Bilge ve Sezgin (2020) ve Morelen ve diğerleri (2014) de duygu düzenleme becerilerindeki anne ve çocuk ilişkisini tespit etmiştir. Alanyazındaki bu çalışmalardan yola çıkılarak annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin, çocukların duygu düzenleme becerileri ile oyun davranışları arasındaki ilişkide düzenleyici rolünün olduğu varsayılmıştır. Ancak araştırma sonucunda, bu ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici (moderatör) rolünün olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Başka bir ifadeyle annelerin duygu düzenleme güçlüğü puanlarındaki artışın veya düşüşün, çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri ilişkisi üzerinde anlamlı bir etkisi olmamıştır. Annelerin ve çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye dair pek çok araştırma (Fırat, 2020; Sezgin, 2020; Yılmaz, 2020) bulunmakla beraber, annelerin duygu düzenleme becerileri ile çocukların oyun davranışları arasında benzer ilişkiye rastlanılmamıştır. Annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin düzenleyici etkisinin çıkmayı bu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir. Özellikle son yıllarda annelerin oyun severlikleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye dair araştırmalar yürütülmektedir (Cabrera vd., 2017; Menashe-Grinberg & Atzaba-Poria, 2017). Bu araştırma sonuçlarını dikkate alınarak, çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri arasındaki ilişkide annelerin oyun severlik eğilimlerinin düzenleyici etkisine bakılabilir. Ayrıca bu ilişkide; cinsiyet, yaş, kardeş sayısı gibi demografik değişkenlerin düzenleyici rolü incelenebilir. Çocukların duygu düzenleme ve oyun becerileri, serbest oyun saatinde yapılan gözlemlerle veya çocuklarla birebir yapılan uygulamalarla ölçülebilir. Annelere, duygu düzenleme stratejileri ile ilgili eğitimler verilip bu eğitimlerin çocukların duygu düzenleme becerilerine ve oyun davranışlarına etkisi araştırılabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada farklı coğrafi bölgelerden 259 çocuğa erişilebilmiştir ve çocuklara ilişkin bulgular öğretmenlerin çocuklar adına yaptıkları değerlendirmelerle sınırlıdır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın yazarları araştırmanın tüm süreçlerine eşit derecede katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 10.09.2022

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 00002381143

KAYNAKÇA

- Ahmetoğlu, E., Acar, İ. H., & Aral, N. (2017). Penn etkileşimli akran oyun ölçeği öğretmen formunun (PEAOÖ-Ö) uyarılama çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 104-119. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9634>
- Aksoy, A. B., & Yaralı, K. T. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 442-455. <https://doi.org/10.24315/trkefd.304124>
- Ashiabi, G. S. (2007). Play in the preschool classroom: Its socioemotional significance and the teacher's role in play. *Early Childhood Education Journal*, 35, 199-207. <https://doi.org/10.1007/s10643-007-0165-8>
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Batum, P., & Yagmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotions and behavior regulation. *Current Psychology*, 25, 272-294.
- Bilge, Y., & Sezgin, E. (2020). Anne ve çocuk duygu düzenleme arasındaki ilişkide annenin kişilik özelliklerinin ve bağlanma stillerinin aracı rolü. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3), 310-318. <http://dx.doi.org/10.5455/apd.65836>
- Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L.G., Bjärehed J., DiLillo, D., Messman Moore, T., Hellner-Gumpert, C., & Gratz, K. L. (2016). Development and validation of a brief version of the difficulties in emotion regulation scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 38(2), 284-296. <https://doi.org/10.1007/s10862-015-9514x>
- Bridges, L. J., & Grolnick, W. S. (1995). The development of emotional self-regulation in infancy and early childhood. *Social Development*, 15, 185-211.
- Cabrera, N. J., Karberg, E., Malin, J. L., & Aldoney, D. (2017). The magic of play: Low-income mothers' and fathers' playfulness and children's emotion regulation and vocabulary skills. *Infant Mental Health Journal*, 38(6), 757-771. <https://doi.org/10.1002/imhj.21682>
- Calkins, S. D., & Hill, A. (2007). Caregiver influences on emerging emotion regulation: Biological and environmental transactions in early development. J. J. Gross (Ed.) içinde, *Handbook of emotion regulation* (ss. 229-248). The Guilford Press.
- Chen, F. (2015). Parents' perezhivanie supports children's development of emotion regulation: A holistic view. *Early Child Development and Care*, 185(6), 851-867.
- Cingöz, E. (2018). Öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Cohen, J. S., & Mendez, J. L. (2009). Emotion regulation, language ability, and the stability of preschool children's peer play behavior. *Early Education and Development*, 20(6), 1016-1037.

- Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development, 74*(1), 238-256.
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Eggum, N. D. (2010). Emotion-related self-regulation and its relation to children's maladjustment. *Annual Review of Clinical Psychology, 6*, 495-525.
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Reiser, M., Cumberland, A., Shepard, S. A., Valiente, C., Losoya, S.H., Guthrie, I.K., & Thompson, M. (2004). The relations of effortful control and impulsivity to children's resiliency and adjustment. *Child Development, 75*(1), 25-46.
- Ellis, B. H., Alisic, E., Reiss, A., Dishion, T., & Fisher, P. A. (2014). Emotion regulation among preschoolers on a continuum of risk: The role of maternal emotion coaching. *Journal of Child and Family Studies, 23*, 965-974. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9752-z>
- Fabes, R. A., & Eisenberg, N. (1992). Young children's coping with interpersonal anger. *Child Development, 63*(1), 116-128.
- Fabes, R. A., Eisenberg, N., Jones, S., Smith, M., Guthrie, I., Poulin, R., Shepard, S., & Friedman, J. (1999). Regulation, emotionality, and preschoolers' socially competent peer interactions. *Child Development, 70*(2), 432-442.
- Fantuzzo, J., Mendez, J., & Tighe, E. (1998). Parental assessment of peer play: Development and validation of the parent version of the Penn Interactive Peer Play Scale. *Early Childhood Research Quarterly, 13*(4), 659-676.
- Firat, B. (2020). *Annelerin duygu düzenleme güçlükleri ve erişkin bağlanma stillerine göre 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Galyer, K. T., & Evans, I. M. (2001). Pretend play and the development of emotion regulation in preschool children. *Early Child Development and Care, 166*(1), 93-108.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 Update* (4. Baskı). Allyn & Bacon.
- Hamamcı, B., & Balaban-Dagal, A. (2022). Self-regulation and play: How children's play directed with executive function and emotion regulation. *Early Child Development and Care, 192*(13), 2149-2159. <https://doi.org/10.1080/03004430.2021.1990906>
- Hamaidi, D. A., Mattar, J. W., & Arouri, Y. M. (2021). Emotion regulation and its relationship to social competence among kindergarten children in Jordan. *European Journal of Contemporary Education, 10*(1), 66-76. <https://doi.org/10.1080/15299732.2018.1502714>
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. The Guilford Press.
- Hoffmann, J., & Russ, S. (2012). Pretend play, creativity, and emotion regulation in children. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts, 6*(2), 175-184.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayıncılık.
- Kim, J., & Cicchetti, D. (2010). Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 51*(6), 706-716.
- Kim, H. K., Pears, K. C., Capaldi, D. M., & Owen, L. D. (2009). Emotion dysregulation in the intergenerational transmission of romantic relationship conflict. *Journal of Family Psychology, 23*(4), 585-595.
- Koçyiğit, S., Yılmaz, E., & Sezer, T. (2015). 60-72 aylık çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hayef Journal of Education, 12*(1), 209-218.
- Lindsey, E. W., & Colwell, M. J. (2013). Pretend and physical play: Links to preschoolers' affective social competence. *Merrill-Palmer Quarterly, 59*(3), 330-360.
- Menashe-Grinberg, A., & Atzaba-Poria, N. (2017). Mother-child and father-child play interaction: The importance of parental playfulness as a moderator of the links between parental behavior and child negativity. *Infant Mental Health Journal, 38*(6), 772-784. <https://doi.org/10.1002/imhj.21678>
- Morelen, D., Shaffer, A., & Suveg, C. (2014). Maternal emotion regulation: Links to emotion parenting and child emotion regulation. *Journal of Family Issues, 37*(13), 1891-1916.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*(2), 361-388.

- Rothbart, M. K., & Sheese, B. E. (2015). Temperament and emotion regulation. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (ss. 331–350). Guilford Publications.
- Özdemir, A. A., & Budak, K. S. (2019). Mizaç ve öz-düzenlemenin çocukların oyun davranışını yordamadaki rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(45), 78-98.
- Sroufe, L. A. (2000). Early relationships and the development of children. *Infant Mental Health Journal*, 21(1), 67-74.
- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental Psychology*, 33, 906–916.
- Stifter, C., & Augustine, M. (2019). Emotion regulation. V. LoBue, K. Pérez-Edgar, & K. A. Buss (Ed.), *Handbook of emotional development* (ss. 405-430). Springer.
- Thompson, R. A., & Meyer, S. (2007). Socialization of emotion and emotion regulation in the family. J. J. Gross (Ed.) içinde, *Handbook of emotion regulation* (ss. 249–268). The Guilford Press.
- Yılmaz, H. (2020). *Okul öncesi duygu düzenleme ölçeğinin geliştirilmesi ve annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin çocukların duygu düzenleme becerilerini yordayıcılığı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yiğit, İ., & Guzey-Yiğit, M. (2019). Psychometric properties of Turkish version of difficulties in emotion regulation scale-brief form (DERS-16). *Current Psychology*, 38, 1503-1511. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9712-7>
- Yurdakul, Y., Beyazıt, U., & Ayhan, A. B. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında duygu düzenleme becerileri ile etkileşimli oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1291-1307. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.874538>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Emotion regulation skills, which develop with age, play an important role in children's social adaptation process (Stifter & Augustine, 2019). While inadequacy in emotion regulation causes behavioral problems in children, failure in peer relationships, and difficulty in social relationships (Calkins & Hill, 2007; Fabes & Eisenberg, 1992) children with adequate emotion regulation skills exhibit better social skills and are more accepted by their peers (Fabes et al., 1999). In this context, emotion regulation skills are seen as an important skill that should be developed in early childhood (Yılmaz, 2020).

Play is an effective tool in the development of children's socio-emotional skills because it requires perspective taking, emotional understanding and emotion regulation skills. Children are expected to have emotion regulation skills in order to be playmates with their peers and to sustain play (Denham, 1998, as cited in Ashiabi, 2007).

Especially mothers have a great influence on children's emotion regulation skills (Chen, 2015). Studies have shown that the emotion regulation skills of the children of mothers who exhibit supportive emotional parenting behaviors such as encouraging the child and giving emotion and problem-oriented responses are higher (Morales et al., 2014), and that children's emotion regulation skills are affected by mothers' emotion regulation difficulties (Firat, 2020). Based on the research in the field, in this study, it was assumed that mothers' difficulties in emotion regulation have a moderating role in the relationship between children's emotion regulation skills and play behaviors. It is thought that examining the regulatory role of mothers' emotion regulation difficulties will contribute to a better understanding of this relationship. Since the moderating effect of maternal regulation difficulties on the relationship between children's emotion regulation and play skills has not been examined in previous studies, it is thought that it will contribute to the enrichment of the literature by adding a different dimension to the research in the field and fill an important gap in the field.

The main purpose of this study is to determine whether mothers' emotion regulation difficulties have a moderating role in the relationship between emotion regulation skills and play behaviors of 48-72-month-old children. The hypotheses of the study were determined as follows:

- H1: Emotion regulation skills of preschool children significantly predict their play behaviors.
- H2: Mothers' emotion regulation difficulties have a moderating role in the relationship between preschool children's emotion regulation skills and play behaviors.

Method

Relational survey model was used in the study. The population of the study consisted of children aged 48-72 months and their mothers in Turkey. In the research, preschool teachers working in different regions were reached by snowball sampling method. 259 children and their mothers, determined by random sampling method by preschool teachers, constitute the sample group of the research. "Personal Information Form", "Difficulties in Emotion Regulation Scale-Short Form", "Emotion Regulation Scale" and "Penn Interactive Peer Play Scale-Teacher Form" were used as data collection tools in the study. The data collected within the scope of the research were evaluated with quantitative analysis methods using the SPSS package program. In quantitative analyses; (descriptive) statistical methods, simple and multiple linear regression analyses and Hayes (Process) analysis model 1 (Hayes, 2013) were used to determine the moderating role.

Results, Discussion and Conclusion

As a result of the study, when the prediction of children's emotion regulation skills for play behaviors was examined, it was found that children's emotion regulation skills positively and significantly predicted their peer play skills. Accordingly, if children's emotion regulation skills improve, their play skills involving positive behaviors with their peers also improve. This finding of the study is consistent with previous studies that revealed the relationship between emotion regulation skills and play behaviors of preschool children (Galyer & Evans, 2001; Hamamcı & Balaban-Dagal, 2022; Hoffman & Ross, 2012; Lindsey & Colwell, 2013; Özdemir & Budak, 2019; Yurdakul et al., 2021). Galyer and Evans (2001) found that children with high emotion regulation skills played pretend play more and for a longer time. In a correlational study, it was found that children with higher levels of emotion regulation skills showed more advanced pretend play behaviors (Hoffman & Ross, 2012). In a study examining the relationship between preschool children's self-regulation skills and play behaviors, it was determined that children who could control their emotions and behaviors more had higher levels of play interactions and lower levels of disrupting and breaking away from the play (Özdemir & Budak, 2019).

Based on these studies in the literature, it was assumed that mothers' emotion regulation difficulties had a moderating role in the relationship between children's emotion regulation skills and play behaviours. However, as a result of the study, it was found that mothers' emotion regulation difficulties did not have a moderating role in this relationship ($p>0.05$). Although there are many studies on the relationship between the emotional regulation skills of mothers and children (Firat, 2020; Sezgin, 2020; Yılmaz, 2020), no similar relationship has been found between the emotional regulation skills of mothers and the play behaviors of children. It is thought that the lack of a regulatory effect of mothers' emotional regulation difficulties is due to this situation. Especially in recent years, research has been conducted on the relationship between mothers' playfulness and children's emotion regulation skills (Cabrera et al., 2017; Menashe-Grinberg & Atzaba-Poria, 2017). Considering the results of these studies, the moderating effect of mothers' playfulness tendencies on the relationship between children's emotion regulation and play skills can be examined. In addition, the moderating role of demographic variables such as gender, age, and number of siblings in this relationship can be examined. Children's emotion regulation and play skills can be measured through observations made during free play time or through one-to-one applications with children. Mothers can be trained on emotion regulation strategies and the effect of these trainings on children's emotion regulation skills and play behaviours can be investigated.